Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare, Târgulu Inului Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ.
Birourile de anunciurĭ:
Brașovu, piața mare, Târgulu Inului Nr. 30.
Inserate mai primescŭ în Viena R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat: în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețulŭ insertiunilorŭ: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LVI.

„Gazeta“ ese în fiă-carĕ-ḑi
Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.
Pentru România și străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Brașovŭ
a administrațiune, piața mare, Târgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ și insertiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 156. Brașovŭ, Sâmbătă, 17 (29) Iulie 1893.

Istoria se repetă.

Brașovŭ, 16 Iulie v.

Amŭ ḑisŭ în numĕrulŭ de alaltăerĭ alŭ fóiei nóstre, că istoria se repetă, și că foile maghiare, în consciința causei nedrepte ce-o represintă, caută acuma în totŭ chipulŭ sĕ slăbéscă, prin născocirea de faime tendențióse, efectulŭ impuitorŭ, alŭ atitudinei solidare manifestate de conferența nóstră națională față cu asupritorii poporului românŭ.

Cu tóte aceste nu credeamŭ, că după condamnarea nimicitóre ce i s'a făcutŭ de tótă Europa cultă șovinismului agresivŭ și violentŭ maghiarŭ în anulŭ trecutŭ, se vorŭ mai repețĭ și acuma **barbariile dela Turda**, dândŭ lumei o nouă dovadă despre aceea, ce mare pericolŭ invólvă pentru pacea dintre națiunile acestui statŭ hrănirea sistematică a urei naționale din partea maghiară.

Proverbulŭ ḑice: când Dumneḑeu vrea sĕ bată pe cineva, îi ia mai ântêiu mintea. Patima órbă a urei în contra Românilorŭ, nutrită de agitațiunile neîntrerupte ale pressei maghiare și ale corifeilorŭ politicĭ maghiarĭ, s'a înrădăcinatŭ atâtŭ de afundŭ în inima masselorŭ maghiare, încâtŭ adĭ stăpânitorii ḑilei nu mai suntŭ în stare sĕ înfrêne spiritele rele, ce le-au deșteptatŭ.

Acésta o recunósce acuma însăși fóia guvernului din Clușiu, care în véra anului trecutŭ se silea sĕ scuze sĕlbătăciile comise de „poporulŭ suveranŭ“ din Turda, când cu bombardarea casei lui Rațiu.

„Ale tale dintru ale tale“ jupâne „Kolozsvár“!

Nu te mira, că „păturile de josŭ“ ale poporațiunei din Turda, au comisŭ alaltă-erĭ „printr'unŭ atacŭ brutalŭ unŭ escesŭ revoltătorŭ și nebunŭ asupra caselorŭ Românilorŭ nevinovațĭ“, carĭ s'au întorsŭ dela conferența din Sibiiu.

Nu te mira de „politica de naționalitate“, ce o facŭ fanaticii din Turda, „ajutândŭ“ causei asuprite și „stricândŭ interesului“ asupritorilorŭ maghiarĭ.

Nu te mira, că autoritățile din Turda n'au fostŭ în stare sĕ vĕ mântuiască până acuma de „procedura nepatriotică“ a hórdelorŭ sĕlbatice din Turda!

Vina cea mai mare pentru scandalulŭ celŭ mai nou, întêmplatŭ în „patrioticulŭ“ orașŭ, este a vóstră, a celorŭ ce conduceți pressa maghiare și nutrițĭ ḑilnicŭ veninulŭ urei și alŭ disprețului între cetățenii aceleiașĭ patrie!

Responsabilŭ în prima liniă pentru cele petrecute este însușĭ „Kolozsvar“, cu tótă céta ḑiariștilorŭ maghiarĭ, pentru-că ei au fostŭ aceia, carĭ au aprobatŭ în anulŭ trecutŭ sĕlbatica purtare a celorŭ ce facŭ „politica de naționalitate“ în Turda; ei au fostŭ aceia, carĭ în locŭ sĕ céră pedepsirea turburătorilorŭ maghiarĭ, au cerutŭ sĕ fiă dațĭ în judecată pacînicii și nevinovații Românĭ.

Unŭ rĕu se nasce dintr'altulŭ. Aprobarea ce au întêmpinat'o atuncĭ au încuragiatŭ pe fanaticii din Turda a se eternisa printr'o nouă ilustrațiă a culturei lorŭ maghiare. Nu vĕ mirațĭ dér de nimicŭ, ci mulțămițĭ lui Dumneḑeu, că ura ce o sădițĭ mereu și cu sistemă în inima poporului maghiarŭ contra Românilorŭ, nu a avutŭ până acuma urmărĭ și mai triste pentru „interesulŭ maghiarŭ.“

Vine cam târḑiu astădĭ cererea „urgentă“ a lui „Kolozsvar“ ca *sĕ se pedepséscă* urzitorii intelectualĭ ai scandalului celui mai nou. Și orĭ câtŭ amŭ crede în sinceritatea acestei cererĭ „în interesulŭ maghiarŭ“, nu putemŭ suprima bănuiala, că ea nicĭ acuma nu s'ar fi făcutŭ, decă scandalulŭ n'ar fi provocatŭ vĕrsare de sânge și încă și de sânge maghiarŭ.

Logica neesorabilă a faptelorŭ a adusŭ cu sine, ca puscile gendarmilorŭ sĕ se descarce odată, cu voiă séu din greșélă, și asupra turburătorilorŭ maghiarĭ, nu numai asupra nevinovațilorŭ Românĭ și éta-i pe gazetarii ungurĭ indignațĭ și cerêndŭ pedepsirea urzitorilorŭ scandalului!

Dér ce sĕ vedĭ! Șovinismulŭ nu'șĭ póte renega firea nicĭ pe unŭ momentŭ și ca nu cumva sĕ se facă complice a pĕcatului, că s'a vĕrsatŭ sânge de turburătorŭ maghiarŭ, debutéză în „Ellenzék“ cu faima, că gendarmulŭ, care a descărcatŭ pușca și a rănitŭ mai întâiu pe o calfă de mĕsarŭ maghiară, ar fi Românŭ de nascere.

Și acésta faimă se va dovedi la rêndulŭ sĕu mincinósă, ca tóte de felulŭ ei. Dér este caracteristică pentru starea psihică a șovinismului maghiarŭ.

Gendarmului aceluia, decă din întêmplare totușĭ ar fi Românŭ, i-se interḑice strictŭ de a se mărturisi ca Românŭ, trebue sĕ-șĭ schimbe chiar numele și nu-i este iertatŭ a ceti vre-o carte séu gazetă românéscă; acuma însĕ îlŭ declară chiar ostentativŭ ca Românŭ, pentru că din întêmplare glonțulŭ lui a nimeritŭ pe unŭ turburătorŭ maghiarŭ.

Etă unde duce patima și ura națională nutrită sistematicŭ de conducĕtorii Maghiarilorŭ!

„Politica de naționalitate“, ce o facŭ massele fanatice este politica lorŭ, începêndŭ dela Wekerle și Apponyi, până josŭ la celŭ din urmă funcționarŭ din Turda.

Fruntașii românĭ din Turda, carĭ au avutŭ sĕ sufere din nou ultragiulŭ acestei miserabile și nenorocite politice de naționalitate, potŭ sĕ se mângăie în inima lorŭ cu gândulŭ, că simpatiile tuturorŭ Românilorŭ și a întregei lumĭ culte suntŭ cu ei, de astă-dată încă mai multŭ ca până acuma, și că justa indignare, ce-o vorŭ produce nouele sĕlbătăcii în opiniunea publică dela noi și din strĕinătate, se va îndrepta cu îndoită vigóre în contra celorŭ ce propagă politica urei și a persecuțiunilorŭ, și carĭ suntŭ adevĕrații urzitorĭ intelectualĭ ai barbariilorŭ dela Turda.

Vocĭ asupra Conferenței.

Ḑiarulŭ Cehilorŭ bĕtrânĭ, „Politik“ din Praga, vorbindŭ de conferența din Sibiiu, scrie între altele:

Intre popórele acele ale monarchiei austro-ungare, carĭ au tótă causa de a fi nemulțămite și a se vedé amenințate în esistența lorŭ națională, suntŭ și Românii, numai câtŭ pe ei îi apasă pumnulŭ maghiarŭ, cu esceptiunea Slovacilorŭ, multŭ mai greu și mai apăsătorŭ, decâtŭ pe orĭ ce altŭ poporŭ din monarchiă. Germanulŭ asupresce mai fără sgomotŭ, deși póte pentru aceea e mai periculosŭ, pofta lui de domnire se îmblânḑesce celŭ puținŭ prin unele considerațiunĭ esteriόre de formă; Maghiarulŭ însĕ nu cunósce considerațiunĭ, elŭ se aruncă cu sĕlbătĕcia asiatică asupra jertfei sale naționale și se crede, că e scosŭ de sub controla europénă și că póte sĕ întreprindă orĭ ce îi dictéză șovinismulŭ sĕu. Cum a bântuitŭ acestŭ șovinismŭ între Slovacĭ, amŭ arătatŭ adese-orĭ cu indignare, dér Românilorŭ nu le merge multŭ mai bine în Ungaria și decă Slovacii au pe Hurban, Românii au pe Lucaciu în închisóre, unde respiră aerulŭ liberalŭ alŭ Magyarorszag-ului. Dér Românii parŭ a avé mai multă putere de resistență, decâtŭ frații noștri Slavĭ, și insuflă Maghiarilorŭ mai multŭ respectŭ. Incă la 1848, Românii s'au proclamatŭ ca națiune de sine stătătóre.....

„Politik“ arată aicĭ pe scurtŭ fasele politicei, prin carĭ au trecutŭ Românii dela 1848 încóce și vorbindŭ de conferența dela 1881, accentuéză, că acéstă conferență a hotărîtŭ pasivitatea generală, pe care națiunea ro-

---

FOILETONULŬ „GAZ TRANS.“

Desființarea seminarului St. Barbara.

Renumitulŭ seminariu greco-catolicŭ „St. Barbara“ din Viena e desființatŭ. Resoluțiunea împĕrătéscă, prin care se ordonéză închiderea acestui institutŭ, fundatŭ sub domnirea Mariei Teresia, dispune totodată și cassarea seminariului generalŭ din Lembergŭ.

Disposițiunile aceste au inauguratŭ așaderă reformele indicate în rĕspunsulŭ Papei, datŭ la adresa peregrinilorŭ rutenĭ, adunațĭ cu ocasiunea iubileului la Roma.

Comentariele oficióse asigură din incidentulŭ acesta, că nu e vorba de latinisarea seminarielorŭ gr.-catolice, nicĭ de estradarea acelora în mânile Iesuițilorŭ, după cum colportară unele foi cu tendință vĕdită. Apĕră Dómne! E vorba numai, ca candidații de preoțĭ sĕ fiă scoșĭ de sub influința agitatorilorŭ, pușĭ sub supraveghiarea imediată a episcopilorŭ și crescuțĭ de preoțĭ zeloșĭ față de chiămarea lorŭ, însuflețițĭ pentru *naționalitatea lorŭ* și devotațĭ bisericei catolice.

In specie se ḑice, că teologii din St. Barbara erau prea îndepărtațĭ de patria lorŭ mai strînsă și nu puteau cunósce esigențele și referințele poporațiunei galițiene, ér cei din seminariulŭ centralŭ nu puteau fi supraveghiațĭ, cum vorŭ fi în seminariele decentralisate, așeḑate sub inspecțiunea episcopilorŭ.

Causa Rutenilorŭ nu ne atinge mai deaprópe; au ei unŭ seminarŭ mai multŭ séu mai puținŭ, pe noi nu ne impórtă. De seminarulŭ St. Barbara însĕ ne légă și pe noi multe suvenirĭ frumóse.

Timpŭ de unŭ veacŭ și mai bine aveamŭ și noi Românii în acelŭ seminarŭ în fiăcare anŭ mulțĭ tinerĭ, carĭ în reședința imperială a monarchiei nóstre, pe lângă sciințele teologice, ce le ascultau la celebra facultate din Viena, aveau ocasiune a-șĭ învĕța și ritulŭ, cum se cade. Unŭ șirŭ lungŭ de preoțĭ harnicĭ, decórea clerului nostru, au eșitŭ din acelŭ seminarŭ, carĭ pe lângă sciințe frumóse, mai aduceau acasă și unŭ capitalŭ de însuflețire nemărginită pentru causa națională.

Dér pe la începutulŭ anilorŭ 70, — tocmai 20 de anĭ înainte de asta—îĭ veni guvernului maghiarŭ în minte, că clericii românĭ suntŭ pré departe de patriă, nu potŭ cunósce „esigențele și referințele“ poporațiunei ardelene și ungurene, și au transpusŭ fondațiunile la seminariulŭ centralŭ din Budapesta.

Profesorii facultății din Budapesta, afară de 2—3, și-au făcutŭ, ce e dreptŭ, toțĭ studiile în Viena, dér sciința teologică de care ei facŭ părtașĭ pe ascultătorii lorŭ, este numai o copiă palidă a celei din Viena. O comparațiune seriósă nicĭ că se póte face. Și într'adevĕrŭ, decă considerĭ activitatea lorŭ literară, trebue sĕ compătimescĭ tinerimea scoborîtă cu sila de pe unŭ piedestalŭ atâtŭ de înaltŭ. — Dintre actualii profesorĭ numai doi înșĭ au compilatŭ ceva: unulŭ o dogmatică fundamentală, copiată alocurea *ad vocem* din Bulsano și Schwetz, ér cela-laltŭ o istoriă bisericéscă; amêndouĕ unguresce. Anulŭ trecutŭ mai scrisese unulŭ ceva despre matricule.

Póte vedé așa-déră orĭ-cine, că nivoulŭ scientificŭ, pe care îlŭ aveau preoții noștri studiațĭ la universitatea din Viena, era multŭ mai înaltŭ, decâtŭ acela, la care potŭ ajunge cei din Pesta. Atuncĭ mai învĕțau teologii și limba germană, atâtŭ de bogată în literatura teologică, ér astădĭ suntŭ avisațĭ la traducerĭ ungurescĭ făcute „pe intențiunĭ“. Că și acuma esistă esceptiunĭ, carĭ din diligență privată — firesce cu greutățĭ neasĕmĕnate — suplinescŭ lacunele și se folosescŭ de literatura germană, — o recunoscŭ bucurosŭ, și acésta le servesce spre onóre.

Decă universitatea din Pesta însĕ în comparațiune cu cea din Viena n'a adusŭ profitŭ clericilorŭ noștri, cu atâtŭ mai puținŭ se póte ḑice acésta despre seminariulŭ centralŭ, unde-șĭ au cuartirulŭ și provisiunea.